צמוד לדוחות הכספיים מצאנו **דיווחים של הנהלת הבנק על סכומי פיקדונות שלא יידרשו כי בעליהם בחוץ לארץ**. מצאנו דיווחים שנערכו בין 24 באוקטובר 1939 ל-13 בדצמבר 1940. חיפשנו בדוחות הכספיים של הבנק גם לשנים הבאות אולם לא מצאנו דיווחים נוספים מסוג זה. מהדיווחים האמורים עולה כי הנהלת הבנק ידעה בברור שחלק מהמפקידים בבנק הם תושבי חוץ, בכלל זה ממדינות כיבוש, שלא יכולים לתבוע את כספם או שאין לשער שיתבעו אותו.

להלן ציטוטים מתוך מכתבי הנהלת בנק המזרחי להנהלת בנק אנגלו-פלשתינה:

א. מכתבו מיום 24 באוקטובר 1939 של מר וילי דוד, מנהל בפועל של בנק המזרחי בע"מ, להנהלה המרכזית של בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ, לעניין הרכב חשבונות ופיקדונות בתקופה: 24.9.39 - 20.10.39 ובו בסעיף 3 (ההדגשה שלנו):
"**<u>מהפקדונות האלה שצריכים להשתלם עם סוף שנת 1939 יש בערך כ- 4,000 לא"י שבעלי הפקדונות נמצאים בפולין ולא צריכים לקחת אותם בחשבון, אני מניח שעד סוף השנה הנוכחית לא יוציאו יותר מ- 10,000 לא"י</u>**" (נספח נ'-4א).

ב. מכתבו מיום 29.10.1939 של ד"צ פנקס, מנהל סניף תל אביב של בנק המזרחי, אל ההנהלה המרכזית של בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ לעניין הרכב חשבונות ופיקדונות לתאריך המכתב, ובו צוינה הערה ליד סכומי פיקדונות וע"ש בהיקף כספי בסך 28,000 לא"י:
"**<u>המפקידים אינם יכולים לתבוע את פקדונותיהם כעת בהיותם בחו"ל או שאין לשער שיתבעו אותם מסיבות אחרות</u>**".
למכתב זה צורפו רשומות מפורטות של סניף תל אביב ובהם פורטו מספרי חשבונות בנק, שמות בעלי החשבונות, סכומי פיקדונותיהם והיתרה שלהם בע"ש, וציון שם המדינה בחו"ל שבה, הם שוהים כידוע לבנק (נספח נ'-4ב).

ג. מכתב מבנק המזרחי מיום 13.12.1940 למפקח על הבנקים במשרדי הממשלה (האוצר) בירושלים, בהמשך לשיחה שהיתה לבנק עם המפקח ביום 4.12.1940, ובו פירוט חשבונות הפסיבה ליום 30.11.1940.
בסעיף 5 למכתב נאמר: "**שסכום של 17,255.920 לא"י הוא של חשבונות שבעליהם נמצאים - עד כמה שידוע לנו - ב ח ו ץ - ל א ר ץ . מסכומים אלה שייך חלק ניכר ל ר ו ס י ה שלא יכל להידרש בנקל בזמן הזה**". נציין כי ההדגשה היא במקור, והבנק ייחס חשיבות רבה לכך שבעלי החשבונות נמצאים בחו"ל בכלל וברוסיה בפרט (נספח נ'-4ג).

ד. פרוטוקול הנהלת בנק המזרחי מיום 21.9.1939 ובו אישוש למשיכת הפיקדונות, דבר התואם גם את הדוח השנתי לשנת 1939 של הנהלת הבנק שהוצא במהלך שנת 1940 "**בקשר עם הדרישה הגדולה של מפקידים להחזרת פקדונותיהם שהיתה במוסדנו בימים האחרונים של חודש אוגוסט ש.ז. במידה דומה לבנקים מקומיים אחרים, שלמנו כבר ללקוחותינו סכום של קרוב למאה אלף לא"י מתוך רזרבות המזומנים שהיו שמורות אתנו למטרה זאת**". בדין וחשבון השנתי של הנהלת הבנק לסוף שנת 1939 נאמר "**המצב הקשה הגיע לידי כך כי המפקידים של כל הבנקים בארץ, הגדולים והקטנים גם יחד, צבאו בהמון וידרשו את כספם. הממשלה מצאה לנכון לסגור את כל הבנקים לשלשה ימים ואחרי זה הכריזה על הגבלות ידועות לזמן מסויים בתשלום כספי פקדונות וחשבונות עובר ושב על כל הבנקים המקומיים. לצערנו לא כל הבנקים עמדו בנסיון של הימים הקשים, ואם כי בעזרת השם עלה בידינו להחזיק מעמד, לא**

נצלנו מהשפעת המצב הכללי, במישרין ובעקיפין. בפרוץ המשבר היה בידינו כמאה ועשרים אלף לא"י מן המוכן לעומת סכום של ארבע מאות ועשרים אלף לא"י שאפשר היה להיות נגבה מאתנו, ולמרות הדרישה שהיתה גדולה והגיעה עד לשני שלישים של סכומי הפקדונות וע"ש, קבל כל דורש את הכסף אשר דרש, בלי עכוב כל שהוא, כי מלבד כסף המזומן שהיה בידינו התאמצנו להביא לידי גוביינה סכומים שונים, ובמשך של ארבעת החדשים האחרונים של שנת המאזן נגבו כעשרים אחוזים מהשקעותינו, דבר המסמן אות לטובה למצב המשקי של לקוחותינו, נוסף לסכומים הגדולים ששלמנו מן הכסף השוטף שלנו, עמד לנו בימי משבר הבנק אנגלו פלשתינה בע"מ" (נספח נ'-4ד, נ'-4ה).
כמו כן נמצאה טיוטת מכתב הנהלה הדומה למכתב האמור עם הערות ותיקונים של בכיר בבנק ובו בין היתר ראתה הנהלת הבנק כי "**הרודן הגרמני מתכונן למעשי תוקפנות ~~נגד פולין~~**". (המחיקה במקור). גם מסמך זה מאשש את המסקנה כי הנהלת הבנק ידעה על הנעשה באירופה, ואף שיערה או כי פניו של הרודן הגרמני מועדות לכוון פולניה (נספח נ'-4ו).

ה. מסמך מאמצע שנת 1940 ובו מר פנקס, מהנהלת הבנק, מתאר את החוב האמיתי של הבנק תוך ציון חשבונות עו"ש השייכים ליהודי גרמניה, פולניה ובלגיה: "מזה ליהודי גרמניה, פולניה ובלגיה". גם מסמך זה מורה על אי-קיום הצווים למדינות אלו שיצאו במועדים אלה: גרמניה- ספטמבר 1939, פולניה - ינואר 1940, בלגיה - יוני 1940. מכאן שמספר חודשים לפני הוצאת מסמך זה, היו כבר צווים בתוקף, צווים שהבנק לא מילא אותם (נספח נ'-4ז).

ו. להלן לוח מרכז של התכתבויות ופרוטוקולים של הנהלת הבנק שהיה בהם ציון מפורש והפרדה מפורשת של כספי פיקדונות של תושבי חו"ל:

מועד הישיבה	יתרת זכאים לא"י	סכומים שכנראה "לא ידרשו מסיבות שונות"		הפחתות אחרות		יתרה למשיכה לא"י	מזה הבנק שיער שלא ידרש יותר מ- 50%		יתרה משוערכת למשיכה	
		סכום לא"י	אחוז מכלל זכאים	סכום לא"י	אחוז מכלל זכאים		סכום לא"י	אחוז מכלל זכאים	סכום לא"י	אחוז מכלל זכאים
9/1/41	70,013	35,658	50.93	1,645	2.35	32,710	15,642	22.34	17,068	24.38
1/5/41	64,216	32,528	50.65	2,011	3.13	29,677	14,838	23.11	14,839	23.11
12/6/41	60,111	32,112	53.42	1,250	2.08	26,749	13,050	21.71	13,699	22.79
29/1/42	52,585	28,666	54.51	1,709	3.25	22,210	11,105	21.12	11,105	21.12
17/4/42	53,887	28,857	53.55	1,594	2.96	23,436	11,718	21.75	11,718	21.75
5/3/43	74,583	31,948	42.84	1,475	1.98	41,160	20,580	27.59	20,580	27.59
16.8.40 *	81,634	22,492	27.55	26,107	31.98	33,035				
5.9.40 *		43,477								

* בשורות אלו חסרים פרטים לגבי יתר הנתונים.

בפרוטוקולים השונים של הנהלת הבנק מהתאריכים שבלוח לעיל עולה בבירור, כי הנהלת הבנק טרחה לציין בסעיף נפרד ומודגש את היקף הפקדונות והזכאים "**שכנראה לא ידרשו מסיבות שונות**", היקף אשר היווה משקל נכבד בזכאים ובפיקדונות בין 43% - 55%, וזאת לפני הפחתה של 50% נוספים שלא יידרשו לפי השערת הבנק, כמצוין בלוח. בדוחות הנהלת הבנק של השנים שלאחר המלחמה, לא טרחה הנהלת הבנק להפריד בחשבונות בין אלה של מפקידים בארץ לבין

אלה של מפקידים מחו״ל, והדבר מורה על המשקל הרב שייחסה ההנהלה לפיקדונות מחו״ל בתקופת המלחמה.

להלן ציטוטים מן הפרוטוקולים של ישיבות הדירקטוריון של הבנק, המדברים בעד עצמם.

ספר פרוטוקולים 1/1937-12/1942: פרוטוקול מס׳ 175, מיום 16.8.1940: יו״ר הועדה, י.ה. פרבשטיין, מקריא לפרוטוקול ״סכומים שבעליהם בחו״ל, נפטרו או חשבונות בלי תנועה 25,960.001 לא״י״, מתוכם ובגיליון שצורף לפרוטוקול צוין בנפרד ובמפורש ״בעלי חשבונות בחוץ לארץ״ - 22,491.72 לא״י (נספח נ׳-4ח).
פרוטוקול מס׳ 176, מיום 5.9.1940: בנספח לפרוטוקול מצוין סכום של 43,477.767 לא״י שכנראה לא יידרש מסיבות שונות.
פרוטוקול מס׳ 200, מיום 29.1.1942: בנספח לפרוטוקול, הסכום האמור הוא 28,666 לא״י.

לא מצאנו כל התייחסות לדרישת הדיווח והעברת חשבונות לממונה על רכוש האויב בפרוטוקולים סמוך לחודש ספטמבר 1939, המועד שבו הוצא צו הממונה על רכוש האויב.

ספר פרוטוקולים 1/1943-5/1948: פרוטוקול מס׳ 216, מיום 5.3.1943: מצוין סך של 31,948 לא״י כסכום פיקדונות זכאים שכנראה לא יידרש מהבנק.
נמצאה הודעה של הבנק לממונה על רכוש האויב.

לדעתנו נועדו הדיווחים על כספים שלא יידרשו, או שבעליהם בחוץ לארץ, לשם קבלת אשראי בנקאי מוגדל מבנק אנגלו-פלשתינה שקיימת סבירות שהכרזת בנק על סכום פיקדונות של לקוחות שלא יידרש היא למעשה הכרזה, על כך שכספי הלקוחות הללו הפכו לכסף של הבנק בקופת הבנק.

(ז) קובצי מחשב ודוחות ממוחשבים של חשבונות לקוחות הבנק
בניסיון לשחזר מידע בנקאי משלב מוקדם ככל האפשר, פנינו לחברת המחשוב של הבנק, חברת ׳מחיש שרותי מחשב בע״מ׳. שוחחנו עם סמנכ״ל התפעול ועם מנהל המחלקה למטבע ישראלי של החברה, והתבררו הפרטים הבאים:

- החומר המקורי שהגיע לקליטה במחשב הוחזר לסניפים בתום הקליטה, ולא מצאנו אותו כאמור בעת הביקורת שערכנו בסניפים.

לחברת המחשוב אין, ולא היה, ארכיון עצמאי. כל החומר שנצבר אצלם עבר לארכיון הכללי של הבנק בראש העין.
במאגרי המחשב יש שני סוגי חשבונות רלבנטיים להבדיקה: חשבונות פעילים וחשבונות מוקפאים.
במאגרים אלו אין פרטים לגבי תנועות בחשבונות אלא רק פרטים כגון שמות בעלי חשבנות, מורשי חתימה, כתובות וכדומה. במאגר החשבונות הפעילים יש גם סכומי יתרות בחשבונות.

- לאחר שיחותינו עם חברת המחשוב פנינו אל גמלאי הבנק כדי לנסות ולשחזר פרטים.
- שוחחנו עם מי שעמד בראש צוות המחשוב המקורי של הבנק והיה אחראי על ארגון ותכנון המחשוב החל בשנת 1972 (המחשוב בפועל החל בשנת 1974). בשיחה התברר לנו כי בתהליך המחשוב אבדה כל ההיסטוריה של החשבון, מאחר שבקליטה למחשב קיבל כל חשבון את התאריך של יום הקליטה כתאריך הפתיחה, והיתרה ביום המחשוב היא נקודת ההתחלה של ניהול החשבון במחשב. לשון אחר: **תנועות מהעבר לא נקלטו למחשב** והבנק איבד מידע בעל חשיבות רבה לחקירה זו.

שוחחנו עם מי ששימש חשב הבנק החל בשנת 1971 והיה חבר בצוות המחשוב המקורי של הבנק. התברר כי הבנק לא ערך דוח מסכם בסוף פעולת המחשוב. נוסף על כך, הפרשים שהתגלו